

"Çünkü cehennem olmazsa cennet de olmaz. Her şey senin küfrünle ademe düşer." Neden "Cehennem olmazsa cennet de olmaz." deniliyor? Faraza sadece cennet olup, günahkarlar da yok olsa idi olmaz mıydı?

Şerr-i mahz olan adem ise, senin bütün sevdiklerin ve saadetleriyle memnun ve bir derece mes'ut olduğun umum akraba ve asıl ve neslin, seninle beraber idam olmasından, binler derece cehennemden ziyade senin ruhunu ve kalbini ve mahiyet-i insaniyeni yandırır. Çünkü cehennem olmazsa cennet de olmaz. Her şey senin küfrünle ademe düşer. Eğer sen cehenneme girsen, vücut dairesinde kalsan, senin sevdiklerin ve akrabaların ya cennette mes'ut veya vücut dairelerinde bir cihette merhametlere mazhar olurlar. Demek, herhalde cehennem vüçûduna taraftar olmak sana lâzımdır. Cehennem aleyhinde bulunmak ademe taraftar olmaktır ki, hadsiz dostlarının saadetlerinin hiç olmasına taraftarlıktır."(1)

Yokluk, yok olma ya da yok edilme durumu cezaların en ağıridir. Cehennem yokluk cezası yanında daha hafif bir cezadır. Bu sebeple Allah cehennem cezasını daha ağır olan yokluk cezasına tercih etmektedir. Bu vicdani ve ruhi bir yargıdır, yani vicdani ve ruhi pencereden bakamayan birisi bu yargıyı bu hükmü anlayamaz.

Bu yargı ve hükmü nefis açısından anlamak çok zordur. Çünkü nefis materyalist bir tabiata sahiptir, ceza ve mükafatı sadece maddi ölçüler içinde değerlendirir. Vicdani ve ruhi algıları nefis algılayamaz. Nefis öyle ki az bir azap korkusundan değil hayatını varlığını bile heba edebilir. Bu yüzden nefis kıstasına göre değil ruh ve vicdan kıstasına göre meseleye bakmak gerekiyor.

"Her şey zıddı ile bilinir." esasına göre, ışığın kıymeti nasıl karanlık ile anlaşılıyor ise, cennetin derece ve kıymeti de zıddı olan cehennem ile anlaşılır ve bir anlam kazanır. Bu sebeple her cennet ehli cehennemi gördükten sonra cennete girecek ve o zaman cennetin bütün ihtişam ve güzelliğini kıyas ile anlayacak. Soğuğu tatmayan ya da bilmeyen birisi sıcaklığın kıymetini takdir edemez. Cehennem olmadan da cennetin kıymeti anlaşılmaz.

Cennet ve cehennem iki zıt olduğu için, her ikisi de kendi içindeki yeknesaklığı ve monotonluğu ortadan kaldırıyor. Şayet ikisinden birisi olmasa orada yeknesaklık ve monotonluk hakim olurdu. Cehennemlik birisi de cenneti gördüğünde ne

---

kaybettiğini görünce azabı aksiyon haline geçecek...

(1) bk. [Şualar, On Birinci Şua, Sekizinci Meselenin Hülalsası.](#)